

van Gods gunst. Maar wanneer men zoo doet — aldus prof. Aalders — brengt men de tegenstelling tusschen werk- en genadeverbond niet scherp genoeg tot uitdrukking. „Want nu de mensch door den val een zondaar is geworden, is hij buiten staat zelf iets goeds te bereiken” (blz. 170, 171).

Naar het oordeel van dr Zuidema wordt evenwel de Graaf door prof. Aalders hier heelemaal niet geraakt! Wat hij beweerde werd door prof. Aalders zelfs niet in overweging genomen!

„Hoe gaarne ook de Graaf oog heeft voor de opdracht, die de mensch ontving, en aan welke uitvoering God de gave van het eeuwige leven verbond, daar staat toch met evenveel kracht naast, dat het feit, dat God deze overeenkomst met Adam wilde aangaan, niets anders is dan een bepaalde vorm, waarin God naar Zijn vrijmachtig welbehagen Zijn gunst aan den mensch wilde deelachtig maken. Ook deze verbondsluiting, hoewel zij nadien God verplichtte, om Zich er aan te houden, vloede zelve niet voort uit eenige verplichting van Gods zijde tegenover den mensch. Zij was enkel het gevolg van Gods vrije gunst, welke Hem bewoog.”¹⁾

En die opmerking van prof. Aalders dat de mensch nu, door den val, buiten staat is iets goeds te bereiken acht dr Zuidema zwak. In een ander verband handelt prof. Aalders er meer dan eens over, dat we in de verbondsluiting steeds weer stuiten op het onoplosbare probleem van 's menschen verantwoordelijkheid en Gods almacht. Zooals het daar geschiedde lijkt het dr Zuidema niet afdoende. „Maar hier had deze zaak zeker onze aandacht moeten hebben. Want ook in den staat der rechtheid, en daar volkomen zuiver (niet vertroebeld door de zonde, die „tusschenbeide gekomen is”), komen we voor hetzelfde probleem, deze zelfde zaak te staan. En ook daar is het kunnen van Adam verweven niet alleen in de interne samenhang van 's menschen verantwoordelijkheid en Gods voorbeschikking, maar ook in die van 's menschen verantwoordelijkheid en 's Heeren gunst, verbondsgunst over Adam. Komt hier, in deze beschrijving van den mensch in den staat der rechtheid, niet iets te veel een overhelling naar een onware autonomie-idee tot uiting? Ook in het werkverbond was de mensch niet autonoom; ook in het werkverbond dreef hij niet op eigen kracht!”

Het is merkwaardig, dat dr Zuidema een zoo elementaire waarheid nog moest verdedigen.

Ja, maar het was ook in den tijd, toen leden van een gereformeerde synode hoogst verbaasd opkeken, wanneer iemand beweerde, dat ook Adam voor zijn val niets kon verdienen in den strikten zin van het woord!

C. V.

¹⁾ Deze en volgende citaten zijn uit het „Kerkblad, enz.” van 9 Nov. 1939, 25e Jrg., No. 45.

²⁾ Deze en volgende citaten zijn uit het „Kerkblad, enz.” van 16 Nov. 1939, 25e Jrg., No. 46.

KERKELIJK LEVEN

ZELFSTANDIG OPTREDEN IN DE POLITIEK? XV (Voorloopig slot).

In ons vorig artikel werd aan het slot opgemerkt, dat het Rapport van 1905, gezien zijn tendentieuze weergave van het gevoelen der voormalige gereformeerde theologen, zakelijk reeds een vingerwijzing deed in de richting van het huidige, bindend verklaarde, Program van Actie der A. R. Partij.

We doelen hiermee op de consequenties, die verbonden worden aan de (door ons hierboven als onjuist afgewezen) weergave van Calvijn's gevoelen, alsmede van dat der Synopsis (het bekende gereformeerde leerboek).

Beginnen wij met het laatste.

De Synopsis heeft, zooals we reeds zagen, in haar opvatting zich aangesloten bij Calvijn. Desondanks weet het Rapport het zoóver te brengen, dat het met beroep op de Synopsis, concludeert:

a) de overheid mag niemand straffen, omdat hij in zijne geloofsovertuiging dwaalt;

b) alle ketterstraf wordt hierdoor van zelf buitengesloten;

c) evenmin mag de overheid iemand beletten God ook uitwendig te dienen naar zijne overtuiging, zij het al, dat de Overheid dezen dienst voor afgodisch of ketterisch houdt.

Men zou tegen deze redeneermethode tweërlei kunnen inbrengen:

1e. aan de meening der Synopsis wordt onrecht gedaan;

2e. het betoog van a) tot en met c) „rammelt”.

Wat het eerste punt betreft: we staan al weer verwonderd over het verbluffende onwaarheidspreeken van dit Rapport. Alle ketterstraf zou door de Synopsis, goed verstaan, worden uitgesloten? Hoe komt men toch aan die vrijmoedigheid in het beweren? We hebben reeds aangehaald de positieve beweringen der Synopsis, die met Calvijn parallel loopen. Bovendien: vlak vóór de door het Rapport uit bl. 624

BRIEVEN VAN DE REIS

INSCHEPING.

Zaterdag, 16 Aug. 1947.

Zoals ik (niet zonder behoorlijk een slag om den arm te houden) beloofde, zal ik af en toe iets laten hooren. Veel zaaks kan het dezen keer nog niet wezen; en óf het ooit „veel zaaks” zal zijn, weet ik niet. Gedurende de reis is er alleen aan boord wat beschikbare tijd (en die is in dit geval nog beperkt, vanwege de aanwezigheid van uitgevers in deze wereld). Den vorigen keer had ik in Amerika zelf vrijwel geen tijd voor correspondentie ten behoeve van ons blad. Hoe 't nu zal gaan weet ik niet, want de nadere regeling van de „trip” is natuurlijk overgelaten aan de goede zorgen van hen, die mij ontvangen. Zij alleen zijn daartoe in staat.

Hedenmorgen kunnen we via Engeland post meegeven. Een klein teekentje van blijvende verstandhouding met de lezers moet er dan maar af, dacht ik.

De inscheping, gistermiddag, was vlot. En meteen sprekend voor een gereformeerde ziel. Want de eerste bekende, dien ik op het terrein der Holland Amerika Lijn ontdekte, was een dominee, die destijds met Waterink, Boerkoel, D. van Dijk, en anderen tegelijk met mij in Kampen studeerde, maar sindsdien helaas met eerstgenoemden vervallen is tot de meening, dat je altijd alles moet beloven wat een synode eischt te beloven of beveelt te doen; b.v. niets te leeren, dat niet in alles overeenkomt met een formule, die zij zelf over twee jaar gaat veranderen, als je den voet dwars zet, om Gods Woord zijn eigen eer te laten. Of: haar te binden aan de Kerkenordening. Deze dominee, die dus het goede onderwijs van Lindeboom, Noordtjij, Honig, Bouwman afgevallen was voor wat dit punt (artikel 7 der Confessie en 31 der K.O.) betreft, is deze zijn nieuwe ongereformeerde meening (waarschijnlijk pas opgedaan ter synode zelf) trouw gevolgd in de beruchte scheur-synode en stemde dus óók vóór de amputatie van de Theologische Hoogeschool, al droeg hij den goeden ouden, eervollen naam van zijn prettigen, Kampen niet amputeerenden vader: Van Halsema. Zoo was dus het eerste gezicht dat ik zag, een herinnering aan de strijdende kerk (kleine d, en s, en k).

Op de boot zelf ontmoette ik den amerikaanschen dominee Van Halsema. Die is redacteur van het ame-

rikanische blad „De Wachter”. Het blad krijg ik niet meer toegezonden; de vriendschap schijnt uit te zijn vanwege de strijdende kerk (nog steeds kleine d, s, k). Misschien ook wel onder invloed van De Strijdende Kerk (grootte D, S, K). Wel heeft destijds in de eerste weken nadat de oude Kamper student had meegeholpen in de amputatie van Kampen (hij liet er maar twee leden overblijven, S. G. en K. S., en amputeerde, in en door zijn verlaten van art. 7 en 31 alle anderen), wel heeft, zeg ik, in die eerste weken ons blad den amerikaanschen dominee Van Halsema geschreven, dat hij beter deed niets te gelooven van de onware en onzakelijke „berichten”, die de praeadviseur der synode van den nederlandschen ds Van Halsema, genaamd dr G. Ch. Aalders, zoo vlug hij maar kon — 't was oorlog geweest — via dr H. Beets in Amerika gelanceerd had over beweerd goddelijk recht en dwingende reden van die amputatie. Hoe op 't oogenblik de amerikaansche dominee Van Halsema denkt en schrijft, weet ik niet. We zullen 't wel eens bekijken, straks. In ieder geval hoop ik de waarschuwing tegen 't informatiebureau-Aalders straks publiek — met de argumenten erbij — te herhalen. En de uitkomst laat ik (zooals van heel deze reis) over aan God. Ik weet, dat het publiek weerspreken van Aalders' informatiedienst een „goed werk” is. „Goed” is: uit het geloof, naar de wet Gods, Hem ter eere. — En dit is heusch géén profanatie; men ziet trouwens na 'n paar jaar de dingen nog scherper dan in de dagen van den versch hangenden kruiddamp.

Intusschen hebben we al een paar woorden gewisseld, de Wachter- en de Reformatie-redacteur. Zelfs is de sigarenkoker al opengegaan. Gek toch, dat zoo iets óók behooren kan tot den heiligen kerkedienst. We hebben nog niets zakelijks kunnen bespreken. Maar wie weet wat nog komt. Om te beginnen hebben we alvast een afspraak gemaakt, wie van ons beiden zich melden zou bij den purser voor de leiding van den Zondagmorgendienst. De Wachter-redacteur had ze gehad op zijn heenreis; deswege zal nu de Reformatie-redacteur zich bereid verklaren voor morgen, nu de Wachter-redacteur op zijn terugreis is. Misschien de eerste „Vrijgemaakte” „preek” morgen op een schip van de Holland-Amerika-Lijn?

We zullen geen haar anders preeken dan anders, en ook geen nieuwen tekst nemen. De Wachterperscollega kan dan hooren, wat er waar is van de geruchten, die via de synode van Aalders-van Halsema en via De Strijdende Kerk (grootte D, S, K) hem toewaaieren over het remonstrantsche gevaar. Misschien dat we samen morgen na den dienst ons troosten over en met de strijdende kerk (kleine d, s, k). K. S.

En wat het tweede punt betreft, ook hier is in het Rapport weer alles mis. Het betoog „rammelt”. Let maar op:

2) 't Rapport „concludeert” aldus: de Synopsis leert, dat men niemand mag dwingen te ZEGGEN: A is waar, als hij meent: A is niet waar; en dus (aldus het Rapport): „Indien dit zoo is, dan mag de overheid ook niemand straffen, omdat hij in zijn geloofsovertuiging dwaalt; want straf is dwang. Alle ketterstraf wordt hierdoor van zelf buitengesloten”.

Tot zoover het Rapport. Klaar is Kees; en uit de Synopsis is „gehaald” precies het tegendeel van wat het boek zegt.

Maar wat het Rapport bij wijze van conclusie uit de vaders ten beste geeft (o, die vaders!) is natuurlijk onzin. De overheid mag geen enkelen N.S.B.erdwingen om de N.S.B. goddeloos te noemen, als hij het een prachzaak vindt, of om een eed van trouw af te leggen op „Ons Program” van Kuyper of Colijn. Daar zijn we het over eens. Maar welke zot „concludeert” nu daaruit: „indien dit zoo is, dan mag de overheid ook niemand straffen, omdat hij in zijn politieke (tegenwoordig is dat ook een „religieuze”) overtuiging dwaalt; want straf is dwang; alle straf over N.S.B.ers wordt hierdoor van zelf buitengesloten”???

b) Het Rapport zegt (met „beroep” op de Synopsis): „Ieder moet vrij wezen, om in zijn eigen consciëntie te beslissen hoe hij God dienen wil”. Maar „God dienen” is toch wat anders, dan God lasteren? De Synopsis zegt: „de inwendige Godsvereering” („cultus Dei internus”) moet vrijwillig zijn. Accoord. Maar het Rapport, een reusachtigen sprong nemende, „concludeert” nu: „maar evenmin

Hier wordt dus wel degelijk uitgegaan van het zwaardrecht der overheid ter beschermin'g der ware religie. En voorts staat er niets anders dan deze waarheid-als-een-koel, dat de overheid geen mensch mag dwingen tot huichelachtige belijdenis-acten, waar het slachtoffer zelf geen sikkepit van meent. Maar dat is toch heel wat anders dan het Rapport met kunst en vliegwerk uit de Sy-

„Dwalen” staat er. Maar straks komt de sprong naar het daaruit voortvloeiend brutale handelen. Alsof de overheid wat zij tegen „dwalen” beraamt, ook tegenover handelen moet stellen!

1) „Dwalen” staat er. Maar straks komt de sprong naar het daaruit voortvloeiend brutale handelen. Alsof de overheid wat zij tegen „dwalen” beraamt, ook tegenover handelen moet stellen!

1) Het overheid BIED M tuurlijk ge-artikel WOORDEN zijn werk loopende Doch e Die is heid en h De roepi wil dat a gen ingr rein?? H dienst ge spoed nu (op bl. 3- aanhaling haling C- ring is (lijk tot dige rech onjuiste te stellen ping der tot d v a a r d alweer! V heeft dez een „tw- (meervou door de den mens nu in het ginselen opgesteld

a) de heid bege b) de c kerk (bl. c) de o zaken af

Dat d- wijze ges- loofszake- weerden! germaans tot op poe- heid mag- schrijven. religie- gieuze

2) Zie w

ad krijg ik niet
ijnt uit te zijn
eeds kleine d.
l van De Strij-
t destijds in de
r student had
mpen (hij liet
. en K. S., en
van art. 7 en
die eerste we-
dinee Van Hal-
nlets te ge-
berichten", die
nederlandschen
. Aalders, zoo
geweest — via
l over beweerd
in die amputa-
tansche domi-
set ik niet. We
der geval hoop
stieureau-Aal-
ten erbij — te
zoals van heel
at het publiek
enst een „goed
r de wet Gods.
en profanatie;
de dingen nog
sch hangenden

voorden gewis-
edacteur. Zelfs
toch, dat zoo
in kerkdienst.
espreken. Maar
en hebben we
in ons beiden
de leiding van
-redacteur had
l nu de Refor-
voor morgen,
reis is. Mis-
preek" morgen
Lijn?
n dan anders,
Wachterpers-
is van de ges-
van Halsema
J, K) hem toe-
aar. Misschien
s troosten over
k). K. S.

rt dan verder
Synopsis aan-
slachtige
vertaald, maar
wordt als uit-
zin der woor-
Kuyper's af-
rkende belijde-
-eertelijke wijze

hier is in het
rammelt". Let

aldus; de
dwingen te
: A is niet
Indien dit zoo
straffen, om-
aalt; want
ter straf
puitenge-

ees; en uit de
e ndeel van
conclusie uit
deren!) is na-
akelen N.S.B.er
noemen, als
eed van trouw
typer of Colijn.
te-zot „e o n-
dien dit zoo is.
traffen, omdat
s dat ook een
; want straf
wordt hierdoor

op de Synop-
n eigen con-
lenen wil".
iders, dan God
ndige Gods-
moet vrijwillig
n reusachtigen
maar evenmin

de sprong naar
elen. Alsof de
; ook tegenover

mag de overheid dan iemand beletten (!) Góó ook
UITWENDIG te dienen naar zijn overtuiging". Wel-
ja, gedachten mag men ook uitdrukken in
woorden en daden; maar de redeneering deugt niet.
Bovendien is het juist de vraag, of dat voor
den dag komen in publieke woorden en daden
met een valsche overtuiging een vorm is van
het „dienen van GOD". Men kan toch den pu-
blike Satanscultus niet als een „dienen van GOD"
aanmerken?

Het Rapport zegt: „alle religie brengt uit haren
aard mee, dat zij niet alleen is inwendige dienst
van God (cultus internus), maar ook uitwendige
dienst (cultus externus). Wie den eerste toestaat, kan
den tweede niet weren".

Maar hier wordt alles wat men „religie" belieft te
noemen (ook Hitler noemde zijn spul „religie") als
religie behandeld. Van het niet beletten van
verborgen gedachten wordt gemaakt een
„toestaan" (!) van die gedachten! Even dwaas,
als wanneer men zeggen zou: een papa kan zijn re-
belschen zoon niet beletten revolutionaire ge-
dachten over papa en mama te hebben; om dan te
„concludeeren": hij staat ze hem dus toe; maar
dan moet papa ook goedvinden, dat de zoon er naar
handelt in publiek woord en openbare daad.

Het is alles een typisch staal van den redeneer-
trant van dr. H. H. Kuyper, als hij iets bewezen heb-
ben wil. Maar het „rammelt" dan ook — als naar ge-
woonte in zulke gevallen bij dezen man, die zoo vaak
de gereformeerde kerken op zulke lichtvaardige gron-
den heeft verleid tot het nemen van onjuiste beslis-
singen, aangezien voor rechtvaardige en godvrucht-
tige.

Van hier tot aan de volgende zware conclusie is
dan voor het Rapport-1905 nog maar een klein stap-
je. We worden nu weer naar Calvijn gesleept. Hoe
het Rapport met hem „manipuleert" (met name in-
zake dat gereveneerd over „tweeërlei regeering", IN
den mensch, volgens Calvijn, doch over de men-
schen naar de suggestie van het Rapport), zie daar-
over ons nummer van 9 Augustus. We hoorden reeds
het Rapport hier een betoog leveren, dat vanwege
zijn onjuiste redeneeringen geheel en al vervalst
voor zoover het Calvijn wil annexeren. We spitsen
nu de ooren; wat komt er verder uit den molen van
de(n) rapporteur(s)?

Hier is het:

1) Het heet in het Rapport een **BEGINSEL**, dat de
overheid en de kerk **NIET OP ELKANDERS GE-
BIED MOGEN INGRIPPEN**. Dat „beginssel" is na-
tuurlijk in flagranten strijd met het toen mali-
ge artikel 36. En zelfs nog met het **TEGEN-
WOORDIGE**. Maar het zware woord „beginssel" doet
zijn werking in het voor „beginsselen" terecht warm
lopende gereformeerde volk.

Doch de argumentatie „uit" Calvijn?

Die is er heelemaal naast. Dat de roeping van over-
heid en kerk geheel en al onderscheiden zijn, is juist.
De roeping van kerk en universiteit b.v. ook. Maar
wil dat zeggen, dat ze op elkaars „terrein" niet mo-
gen ingrijpen? Wat is toch in vredesnaam „een ter-
rein"? Het tooverwoord heeft alweer zijn kwaden
dienst gedaan. Dat is ongeluk nummer één. Ramp-
spoed nummer twee is, dat het Rapport, dat eerst
(op bl. 300) de door ons *) als **ONJUIST** aangewezen
aanhaling van Calvijn aandurfde, volgens welke aan-
haling Calvijn zou hebben gezegd, dat er een regeer-
ing is (van de overheid zoogenaamd), „die alleen-
lijk tot onderwijzing van de burgerlijke en uitwen-
dige rechtvaardigheid behoort", nu op bl. 301 op die
onjuiste parafraze van Calvijn verder bouwt, om vast
te stellen, dat volgens Calvijn (!) „de roe-
ping der overheid" principieel is beperkt
tot de burgerlijke en uiterlijke recht-
vaardigheid der zeden". Klaar is Kees
alweer! Van de „tweeërlei regeering IN den mensch"
heeft deze kerkelijke Kees nu ook doodkalm gemaakt
een „tweeërlei regeering OVER de MENSCHEN"
(meervoud), en dit „resultaat" is dan „verkragen"
door de weglating der beslissende woorden „in
den mensch" (in homine). En het derde ongeluk is
nu in het groot geluk eener blijde ontdekking van be-
ginselen omgetooverd: de glijbaan der gedachten is
opgesteld: roets, roets, daar gaan we:

a) de kerk mag zich niet op het gebied der over-
heid begeven (bl. 300);

b) de overheid heeft ook geen zeggenschap over de
kerk (bl. 300);

c) de overheid heeft van alle inmenging in geloofs-
zaken af te zien (bl. 301).

Dat deze gedachtenketen op onverantwoordelijke
wijze gesmeed is, behoeft nu geen bewijs meer. „Ge-
loofszaken" zijn niet hetzelfde als „zaken van (be-
weerden) eerdienst" (Hitlerjugend, Wodandienst;
germaansche zonnwendfeesten; N.S.B.-heidendom
tot op postzegels toe). Dat vooreerst. Voorts: de over-
heid mag de WARE kerk niet haar inrichting voor-
schrijven. Accoord. Maar de VALSCHE kerk of het
religieus zich noemende heidendom of de „religie-
uze". MERDEKA-propaganda en -daad verbie-

*) Zie weer het nummer van 9 Augustus.

STRUISVOGELS.

In het Oosten is de domheid van den struisvogel
spreekwoordelijk. Daar voor ahmak min en-na 'ama,
voor „dommer dan een struisvogel" gescholden te
worden is niet zoo mooi.

Op en om het Kerkplein ontmoet men nu vele men-
schen, die zoo al niet dommer dan een struisvogel,
dan toch als struisvogels zijn. Met name in de Evan-
gelisatie.

Aan den struisvogel wordt ge herinnerd bij Youth
for Christ, bij de „Christian Commandos", die onlangs
al evangeliseerend Engeland „deden", ook bij heel wat
„kerkelijke" straatprediking.

Youth for Christ houdt een Rally hier, een Rally
daar. Men „beweegt" door preek en saxofoon naar
zijn — ook in het „Gereformeerd Weekblad" van prof.
dr. J. Ridderbos geprezen — suggestieve methode
jonge menschen tot „de overgave"; in het kamertje
achter de zaal is er gelegenheid om nog even na te
praten, maar buiten suizen al weer de motoren van
de auto's: er is háást, een andere stad is aan de
beurt.

Zoo ging het bij de Christian Campaign, den evange-
lisatie-slag-om-Engeland. De commando's zwierven uit,
voerden een Blitz-Krijg tegen de onkerkelijkheid en
straks gaat het leven op het pleintje, de bedrijvigheid
in de fabriek weer door; het strijke in het danslokaal
zet een nieuwen Walzer in, lustig draalen de paren
voort; de cameraman in de filmstudio gaat verder
met de opnamen.

En zoo gaat het ook vaak in de „kerkelijke" evan-
gelisatie: het vischnet wordt wel uitgeworpen, maar
niet opgehaald en geleege, er komt nog geen spie-
rinkje in de bun.

Dat doet je denken aan den struisvogel.

In Job 39 wordt van het wijfje gezegd, dat het bij
veel wat doet denken aan den ooievaar, toch in zorg
voor eieren en jongen zoo niets heeft van dezen vogel,
maar dat zij

.....hare eieren legt op de aarde,
ze boven op het [woestijn-]zand laat gloeien,
vergetend, dat [mensen]-voet ze stuk treden,
het wild des velds ze vertrappen kan.

den en bedwingen (Indonesië), dat is toch zeker wat
ANDERS? Vooral, als zij den staat revolutioneert?

Met schaamte leg ik nu dit Rapport ter zijde. Met
schaamte over de manier, waarop het gereformeerde
volk in 1905 is „voorgeleed". In de goede dagen, toen
de boel door Ridderbos-Grosheide-Kuyper nog niet
uiteengeslagen was, heeft de Heer J. H. Kok eens met
mij gesproken over een heruitgaaf van het Rapport-
1905, en dit dan contra Kersten. Ik had er toen wel
ooren naar, aan zijn invitatie tot verzorging van zoo'n
her-uitgave te voldoen. Kerstenlaan („gereformeerd
fascist") hoop ik nooit te worden. Maar ik ben toch
blij, dat ik de uitgave niet bezorgd heb. Ik schaam
me ook over mezelf, dat ik destijds nog vertrouwen
had in synodale rapporten, die het paadje voor dr. A.
Kuyper kwamen schoonvegen. Het kunststuk van 1905
blijkt achteraf een goochelstuk te zijn. Men moet dr.
H. H. Kuyper altijd narekenen.

Goed bezien is het Rapport-1905 ingegaan niet
alleen tegen de oude, maar ook tegen de nieuwe re-
dactie van artikel 36. Want als het waar is, dat de
overheid van ALLE inmenging in geloofszaken heeft
af te zien, dan MAG ze ook niet doen, wat
artikel 36 belijdt dat ze toch positief MOET erken-
nen als haar taak. In feite wordt het roer hier om-
gewend — en dat „in de laatste dagen". Want alle
revolutionairen zeggen (gelijk ook de Anabaptisten al deden): onze revolutie is een zaak
van geloof en religie, meneer. Met die kreet:
religie, religie, religie! zal ook de Antichrist komen.
Hitler heden, zijn opvolger (van elders inklimmende)
morgen. De Antichrist overmorgen. En dan zoo'n Rap-
port van een gereformeerde synode! Afblijven van de
zaken der ware kerk! Men máákt ervan: handen
thuis van de valsche kerk! Ook al zet ze den boel
op stelten. Voeg daarbij de pluriformiteitstheorie (de
ware kerk, ongrijpbaar, heeft een zwakke stee, waar
51 % „zuiver", 49 % „onzuiver" is; de valsche kerk,
eveneens ongrijpbaar, heeft ook haar zwakke stee,
waar 51 % „onzuiver", 49 % „zuiver" is, en maak
dan maar eens uit welk verschil er dan nog is).
Dan begrijpt ge nog beter, hoe ver we door een en
ander van de belijdenis afgetrokken zijn. Ge verstaat
te beter, waarom in 1936 alle theologische professoren
der V.U. tegen de N.S.B.-besluiten der synode
van 1936 waren. En veel meer.

Wegens afwezigheid moet ik deze reeks voorloopig
afbreken. Na terugkeer uit Amerika D.V. meer.

K. S.

Ze behandelt haar kinderen alsof het de hare
[niet waren,
tevergeefs is haar moeite,
zonder dat ze er zich zorg over maakt.
Want God heeft haar van wijsheid ontbloot,
en heeft haar des verstands niet meegedeeld.

Zoo doet de struis.

Ze legt ergens haar eieren zoo maar op het heete
zand.

Ze is achteloos en zorgeloos.

Ze laat vaak die eieren onbeschermd achter.

Straks gaat er een mensch voorbij, die ze stuk
treedt.

Of een wild dier dat ze vertrappt.

Zoo doen de struisvogel-evangelisten.

Ze spreken en preeken, reizen en trekken; ze „evan-
geliseeren" wel, maar vergaderen niet.

Vergaderen niet tot de kerk.

En wie tot háár niet vergadert, die verstroot.

Die „legt eieren in het zand".

Die is als de struis „van wijsheid ontbloot".

„Youth for Christ" zal nu, volgens een persbericht,
de „nazorg" ter hand nemen.

Dat deed Paulus ook.

Als deze van stad tot stad trok, dan liet hij de ver-
gaderde geloovigen niet onverzorgd achter. Dan zorg-
de hij ervoor den zegen van Christus niet te verspelen.
Hij „legde geen eieren in het zand". Maar stelde van
stad tot stad ouderlingen aan.

Want Christus zoekt niet alleen de schapen, die Hij
hééft, Hij vergadert ze ook tot de kudde en bewaart
ze in de kool.

Als dat niet gebeurt.....

Dan zijn de schapen straks voor de wolven.

Dan is zoo'n clubje als een struisvogelnest.....

Straks wordt het in elkaar getrapt.....

Tóch: ahmak min en-na 'ama!

Dommer dan een struisvogel!

God heeft die „evangelisten" (och arme!) van wijs-
heid ontbloot.

Of liever, want menschen zijn tóch geen vógels: zij
hebben den HEERE verworpen, wat voor wijsheid
zouden ze dán nog hebben? D. E. C.

P.S. In „De Reformatie" van 9 Augustus is een
artikel over het Consumentencrédiet en de Noodvoor-
ziening-ouden-van-dagen abusievelijk gemerkt met de
initialen D. E. C.

De eer is wel groot.

Maar D. E. C. is bescheiden.

En schrijft slechts „Op en om het Kerkplein".

HEEREN OF BROEDERS?

V.

De korte inhoud der vorige artikelen was deze, dat
men van gindsche zijde eigenlijk permanent om de
feitelijke kwesties heenpraakt.

In de eerste plaats immers suggereert de Zwolsche
brief, dat het bij ons is een kwestie van dwalend
kerkrechtelijk inzicht, terwijl de officiële schorsings-
papieren zonneklaar aantoonen, dat de synode van
1944 van een dwalend inzicht niet wilde weten, doch
welbewust bij K. S. constateerde een ingaan tegen
duidelijke bepalingen der K.O., en daarom een
openlijke verachting der kerkelijke orde, tegen-
beter-weten-in.

En vervolgens teekent men ginds een caricatuur
van onze klacht. Men doet ginds, alsof wij beweerden
dat zij het formulier van den ban tegen ons in wer-
king hadden gesteld en mitsdien waren overgegaan
tot de láátste, áfsluitende dáád der afsnijding. Maar
de feiten wijzen uit, dat wij klaagden over het éérste,
uitsluitende vonnis van scheurmaking, dat immers
naar het avondmaalsformulier is de verkondiging, dat
„we geen deel in het rijk van Christus hebben". En
we protesteerden in ons „Getuigenis" ertegen, dat
men thans dit laatste ontkennen durfde.

Omdat men dus zoowel van eigen schorsingspa-
pieren als van onze contra-stukken een valsche beeld
ontwerpt, gaan al hun détailargumenten volkomen
langs de zaak heen. We hebben nooit beweerd, dat
we met den ban waren afgesneden, en daarom had
Zwolle zich de moeite kunnen sparen van te verwij-
zen naar het besluit van Middelburg 1933 inzake
leden, die elders kerken, en die toch niet worden af-
gesneden. En de herinnering van den Hartogh-Rid-
derbos aan een besluit uit 1619 inzake niet-excom-
municatie was evenmin ad rem: wij klagen niet over
de laatste acte der afsnijding, doch over de verkón-
diging, dat we geen deel in het rijk van Christus
hebben. Trouwens „de zaak bleek in 1619 wel héél
anders te staan dan prof. R. beweerde. Maar wat kan
men anders verwachten? Als men weigert van de be-
sluiten van 1944 een getrouw beeld te geven, waar-
om zou men het dan wel doen ten aanzien van die
uit 1619?

Ik zou nu van dit punt kunnen afstappen, als prof.
R. niet een heel zonderlinge redeneering verbonden
had aan ons antwoord op de verwijzing naar 1933.
Onze deputaten antwoordden: „deze uitspraak (van
Middelburg in 1933 n.l.) sloeg op „leden, die elders
kerken". Doch de tusschen U en ons, wij gelooven
ook: tusschen den Koning der kerk en U, in geding
zijnde schorsingen en afzettingen betreffen geen leden,
die „elders kerken", doch ambtsdragers en andere

leden, die volgens U een groote zonde bedrijven, welke den bedrjver zoolang hij erin blijft, de verkondiging waardig doet zijn, dat hij geen deel in het rijk van Christus heeft. Juist daarom heeft het geen zin als Uw brief erop wijst, dat niet altijd afzetting uit het ambt behoefde gevolgd te worden door wering van het avondmaal. In alle gevallen toch, die tusschen U en ons in geding zijn, is volharding in wat Gij openbare grove zonde noemt aanwezig.

Vrij vertaald: U verwijst ons naar het feit, dat niet altijd afzetting gevolgd behoefde te worden door afhouding. U wilt zeggen: er zijn in de kerkelijke tucht ook „lichte gevallen”, b.v. menschen, die elders kerken; ze worden wel niet geheel ongemoeid gelaten, doch tot het uiterste gaan we met hen niet. En U suggereert nu door deze verwijzing, alsof het ook in dit geding gaat om „lichte gevallen”; onze zoogenaamde zonde zou op één lijn staan met „elders kerken” b.v. En Uw tucht jegens ons zou dan ook niet verder bedoelen te gaan, dan Middelburg 1933 vaststelde ten aanzien van andere „lichte gevallen”. Daarop antwoorden wij echter: zoodanige verwijzing is in het concrete geding zinloos. Wij weten dat ook wel, dat onderscheid gemaakt moet worden tusschen „lichte” en „zware” gevallen. Doch dat brengt ons hier geen stap verder. Want volgens U waren wij „zware” gevallen, en dat is dan in Uw oog, vanwege onze volharding in dat kwaad tot op den huidige dag, nog ernstiger geworden. Suggereer ons dus nu niet, alsof het met ons wat meevalt, door een verwijzing naar Uw praxis in lichte gevallen, doch houdt U aan de feiten van Uw eigen vonnis inzake onze „zware” gevallen.

Dat kan een kind toch verstaan. Een verwijzing naar een regel voor lichte gevallen is zinloos als het zware gevallen betreft. Toen de minister van justitie indertijd een schikking trof ten aanzien van een groot aantal lichte gevallen, was dat geen troost voor Mussert en Blokzijl. Want zij wisten: wij vallen niet in deze termen. Wij zijn zware gevallen.

Hoort nu wat prof. R. daarop te zeggen heeft. Eerst valt al op de manier, waarop hij ons antwoord weergeeft. Ik moet eerlijk zeggen, dat ik deze weergave van een exegeet van professie niet versta. Want volgens prof. R. hebben wij gezegd, „dat niet van dezen (n.l. de menschen die elders kerken), maar wel van de scheurmakers in het avondmaalsformulier wordt gezegd, dat ze geen deel in het rijk van Christus hebben”. M.a.w. wij zouden — als ik nog even die terminologie bezigen mag — de menschen, die elders kerken gerangschikt hebben onder de lichte gevallen, en scheurmakers onder zware gevallen. Maar prof. R. weet heel goed, dat we iets anders bewoerden. We zeiden immers: Uw verwijzing naar 1933, Uw praxis ten aanzien van leden die elders kerken is hier zonder zin. Dat U met hen niet voortvaart tot de afsnijding, en dat zij dus als lichte gevallen gelden, helpt ons niet; houdt U aan de feiten. Propageer geen suggesties alsof wij lichte gevallen zijn, doch propageer de feiten dat we zware gevallen zijn.

Men heeft hier één van de vele staaltjes van slordig lezen bij prof. R. Want inplaats dat hij nu ingaat op de feiten, en een zakelijke repliek geeft op wat wij schreven, zet hij nu zijn lezers iets anders voor. Die vrijgemaakte deputaten rekenen „elders kerken” onder de lichte- en scheurmaking onder de zware gevallen.

En tegen dezen windmolen, dien hij zelf bouwde, gaat hij dan vechten. Aldus: „Hiertegenover begin ik met de vraag te stellen, of het wel zoo zeker is, dat de zonde van leden die elders kerken, in het avondmaalsformulier niet wordt genoemd? Er worden toch ook genoemd „allen, die hun ouderen en overheden ongehoorzaam zijn”. Ik weet niet, of de opstellers bij die „overheden” ook aan het kerkelijk ambt hebben gedacht; maar in ieder geval staat de tegen het kerkelijk ambt bedreven ongehoorzaamheid n.l. op één lijn met de ongehoorzaamheid tegenover ouders en (wereldlijke) overheden. En nu is verder niet te ontkennen, dat als iemand kerkt op een andere plaats dan waar hij naar de kerkelijke orde behoort te kerken, en trots de vermaningen van den kerkeraad daarmee voortgaat, de zoodanige ongehoorzaam is aan het kerkelijk ambt”.

M.a.w. prof. R. probeert hier aan te toonen, dat ook elders kerken behoort tot de in het avondmaalsformulier genoemde „ergerlijke zonden”. Daarover zou te praten zijn. Persoonlijk heeft dit betoog me allesbehalve overtuigd. Prof. R. houdt wel een heele redeneering om het „elders kerken” onder te brengen bij de „ongehoorzaamheid aan de overheden”. Doch hoe zwak het is, is direct duidelijk; dat prof. R. toegeeft, dat hij niet weet of de opstellers bij „overheden” wel aan kerkelijke overheden hebben gedacht, bewijst voldoende, dat het „elders kerken” niet in den catalogus van het formulier is opgenomen, en dat het nog zeer de vraag is, of men aan deze zonde wel ooit heeft gedacht in dat verband. Wat me bijzonder treft, is dat prof. R. het „elders kerken” maakt tot een kwestie van het vijfde gebod. En dat zal toch nooit gaan. Want het is een kwestie van het vierde gebod. Niemand verwachtte van me ooit eenige verdediging van het „elders kerken”, doch ik zal altijd een veroordeeling dezer zonde op de basis van het vijfde gebod blijven afwijzen. En het is voor mij altijd de vraag geweest, of het besluit van Middelburg

rechtvaardig is geweest. Immers, die zonde van „elders kerken” is ten zeerste in de hand gewerkt door alle mogelijke pluriformiteits-theorieën en interkerkelijkheidsvertoogen van de zijde der leidende figuren. In 1936 werd ook de „pluriformiteit” opgenomen onder de reeks van leergeschillen, en men maakte in dien tijd, óók op dit punt, bewust front tegen figuren als Schilder, die Kuiper's pluriformiteitsthesen bestreed, en weer naar de confessie greep. Al heeft men nu pas het onderzoek der „pluriformiteit” op een allesbehalve fraaie manier van het agendum afgevoerd, een feit blijft, dat de groep die in '36 ter synode de lakens uitdeelde, de verwerping der pluriformiteit-à-la-Kuiper een confessioneele dwaling achtte, en een kerkelijk onderzoek noodzakelijk vond. Maar als men de tegenstanders dezer pluriformiteitsleer als ketteren beschouwt, moet men zich niet verbazen over een ontstellende achteruitgang van de belijdenis ten aanzien van de kerk, met als gevolg o.a. het „elders kerken”. De kerk, die openlijk de pluriformiteit predikt en op weg was als ketteren te brandmerken de menschen die van deze pluriformiteit niets geloofden, heeft daarmee het kwaad van elders kerken slechts in de hand gewerkt, en daardoor ook moreel het recht verbeurd om deze „zondaars” te straffen. Als de synode van '36 ieder suspect verklaart die de pluriformiteit verwerpt, hoe kan men dan straffen de menschen die zeer gretig de leer der pluriformiteit aannamen, gezien het „elders kerken”?

Prof. R. suggereert het „elders kerken” te straffen als kerkelijke ongehoorzaamheid. Maar ik geloof: die menschen waren zeer gehoorzaam; want in de prediking werd de leer, dat het vrijwel allemaal kerken waren, (meer of minder zuiver natuurlijk, doch toch altijd kerk), in de prediking werd die leer den menschen bevolen te geloóven. Doch waarom zijn ze dan strafbaar als ze er ook naar händelen? Omdat de kerkeraad het verbiedt? Prof. R. wil dus blijkaar ook weer het dogma der kerk als een gezagsvraag beslissen in de tucht? Dus eerst het zaad der pluriformiteit strooien in een weltoebereide aarde, en als dat zaad straks honderdvoudig vruchten draagt ook in het „elders kerken”, dan die vruchten verdooien als ónkruid? Den wind der pluriformiteit zaaien; want bij weigering verzet je je tegen het kerkelijk gezag; doch niet den storm van het „elders kerken” oogsten, want dat is ook al zonde tegen het kerkelijk gezag! Arme schapen en arme predikers: er is blijkaar maar één gebod meer ginds: bukken voor de kerkelijke overheden!

Doch hoe dit verder ook zij: volgens prof. R. resorteert ook het „elders kerken” onder de ergerlijke zonden, in het avondmaalsformulier genoemd, onder de openbare grove feiten, die de K.O. op het oog had. Als hij gelijk heeft, dan moet hij dat niet óns voorhouden, doch zijn eigen synode. Laat hij dan zeggen: het besluit van Middelburg ziet als een licht geval, wat volgens het avondmaalsformulier een heel zwaar geval is. En laat hij dan vooral aan zijn synode zeggen: U had nimmer dat Middelburgsche besluit als een argument mogen gebruiken om de vrijgemaakten te overtuigen, dat scheurmaking tenslotte maar een licht geval is.

En dus: prof. R. en zijn synode mogen onderling gaan discussieeren over de vraag, of „elders kerken” een lichte of een openbare grove zonde is, — dat is niet de kwestie tusschen hen en óns. Als zijn synode antwoordbrieven schrijft, en prof. R. die verdedigt, laten ze zich dan allen houden bij de kwestie-in-geding: dat zij ónze daden een openbare grove zonde hebben genoemd, en als zóódanig die hebben verklaard uit avondmaalsformulier en K.O., en vervolgens dien overeenkomstig bestráft!

B. HOLWERDA.

BIBLIOTHEEK.

We zouden nog noemen de giften, die ontvangen waren vóór het tijdstip, waarmee onze verantwoording in „De Reformatie” was ingezet. Hier volgen ze:

Collecte spreekbeurt Deventer f125.—; collecte idem Enschedé f410.65; „Bijbelclub West” te Groningen f25.—; N. N. te B. f100.—; B. te R. f2.—; verzameld door ds H. K. te R. f280.— (gedeeltelijk); B. te K. f10.—; N. N. te B. f15.— (overhandigd); collecte te B. f47.— (gedeeltelijk); B. te A. f5.—; van een zuster te L. f5.— (overhandigd); collecte Musselkanaal f13.— (gedeeltelijk); N. N. te M. f25.— (overhandigd); P. te G. f10.—; collecte Rozenburg f100.— (helft); collecte Spakenburg f1000.— (gedeeltelijk); collecte spreekbeurt Amersfoort f203.50 (gedeeltelijk); N. N. te Z. f250 (overhandigd); mevr. K. te K. f25.—; A. H. te N. f20.—; Th. C. F. v. K. te L. f25.—; N. N. op het kerkelijk congres te Rotterdam f10.—; N. N. te N. (N.-B.) f25.—; J. S. te R. f50.—; A. G. V. Kza te R. f250; overhandigd na kerkdienst te Groningen f50.—; idem f10.—; idem door dame kerkelijk congres te Enschedé f10.—; idem door B. op zelfde congres f75.—; K. R. te L. f250; D. K. te A. f50.—; K. v. d. S. te V. f10.—; J. S. te M. f10.—; H. H. te 's-G. f10.—; R. O. te H. f75.— (gedeeltelijk); J. W. te H. f100.—; H. v. d. M. te H. f250; G. J. B. te B. f20.—; Chr. Z. te A. f25.—; Mej. J. A. D. te D. f10.—; L. v. d. D. te A. f50.—; J. W. B. te A.-N. f250; L. v. d. V. te H. f250; T. v. d. M. te B. 250; H. v. d. H. f10.—;

N. N. door ds K. te G. f25.—; van een zuster f10.—; van N. N. f10.—, beide door ds H. te H.; A. Z. te G. f250; door v. d. Z. te G. f10.—; collecte congres Groningen f400.— (gedeeltelijk); van een zuster na congres Groningen f10.—; restant 2e collecte idem f200.—; collecte Zeist f100.— (gedeeltelijk); I. H. te G. f10.—; P. R. te R.-N. f10.—; S. v. d. V. te O. P. f30.—; collecte spreekbeurt Berkum f137.—; D. R. te R.-N. f5.—; gevonden in collecte te Bedum f25.—; N. N. te B. f20.—; L. H. te S. f10.—; bijdrage van zusters van B. te H. f61.50; J. v. d. H. & Zn te K. f25.—; Mevr. H. te K. f10.—; C. v. d. N. Dzn te N. a/Z. f25.—; H. R. te G. door prof. G. f250; N. N. te A. f15.—; L. te A. f10.—; „sjaarpot voor de bibliotheek” uit L. f359; restant collecte Zwolle f2046; collecte Harlingen f250.—; T. ontvangen na kerkelijk congres te A. f250; „van een dankbaren broeder” door ds H. K. te R. f250.—; collecte Pernis f52.33; collecte Kampen en gift f192.75; gift idem f25.—; M. A. v. d. H. te Z. f25.—; vrouwenvereniging „Wees een Zegen” te K. f25.—; Mevr. R. door Z. f25.—.

Rectificatie: In „De Reformatie” 26 Juli 1947 staat onder de verantwoording „Suppletiefonds” „gedeelte collecte Spakenburg (voorts boekenfonds) f1155”, dit moet zijn f1155.—.

K. S.

EEN EIGENAARDIG DETAIL UIT EEN RECHTERLIJKE UITSPRAAK.

De arrondissementsrechtbank te Almelo heeft vonnis gewezen inzake de kerkelijke goederen te Daarlerveen. De rechtbank overwoog o.a., dat de plaatselijke Geref. kerk zelfstandigheid heeft om zich van het kerkverband los te maken, en dat hiermee niet te kort gedaan wordt aan de kardinale betekenis, welke door de K.O. wordt gehecht aan het leven in grooter verband. Het besluit van den kerkeraad te Daarlerveen om een eisch van de classis Ommen niet te aanvaarden is te beschouwen als wettig kerkeraadbesluit. De vrijgemaakte kerk moet dus nog steeds worden aangemerkt als de rechtspersoon, die vóór de scheuring den eigendom had van de goederen.

Tot zoover loopt alles goed. Maar dan komt er een overweging, die onze aandacht vraagt. Wij lezen: „het geschil dat partijen verdeeld houdt..... is in wezen een geschil over de leer, waarover de wereldlijke rechter niet heeft te beslissen. Ook al moet, gelijk in het onderhavige geval, één van beide partijen formeel als de eigenaar der kerkelijke goederen beschouwd worden, kan deze partij, die haar wil wensch door te zetten, wanneer de voorwaarden van uittreding niet billijk zijn, geacht worden misbruik van haar bevoegdheid te maken”.

Daarom wil de rechtbank van partijen nadere inlichtingen ontvangen, „terwijl zij bovendien, waar ook volgens gereformeerde opvatting in geschillen over kerkelijke goederen steeds een schikking behoort te worden getroffen, een minnelijke regeling wil beproeven”.

Daarom „beval” de rechtbank partijen voor het geven van inlichtingen en de beproefing van een schikking alsnog voor haar te verschijnen en hield ze elke verdere beslissing aan.

Tot zoover onze aanhaling uit het vonnis. Natuurlijk verblijdt het ons, dat de kerkeraad, die volgens de bestaande K.O. de besluiten, die hij niet mocht ratificieeren (volgens art. 31) dan ook metterdaad afwees, als eigenaar erkend wordt.

Maar dan lijkt ons het „bevel” om te verschijnen voor dezelfde rechtbank, die harerzijds een minnelijke schikking beproeven wil, onjuist. Zulk een schikking kan in kort geding worden opgelegd, maar niet in een ander geding worden „bevolen”. En het voornemen om daartoe zoo mogelijk te geraken mag dus niet een beslissing in rechten ophouden. Wil de eigenares zulk een schikking vrijwillig overwegen, dan is dat haar zaak. Wie beweren zou, dat de eigenares verplicht is zulk een mogelijkheid ter beoordeling aan de rechtbank over te laten, terwijl de uiteindelijke beslissing door den afloop van de bemiddelingspoging afhankelijk gesteld wordt, die heeft in feite het eigendomsrecht ontkend.

De motiveering van de rechtbank lijkt ons aanvechtbaar. Ze zegt, dat de voorwaarden van uittreding niet billijk kunnen zijn en meent, dat de eigenaresse in zoo'n geval misbruik maakt van haar bevoegdheid. Maar een kerkeraad kan geen voorwaarden scheppen voor uittreding, die hij immers zelf ongeoorloofd acht. Men kan niet van een kerkeraad eischen, dat hij de voorwaarden scheidt waaronder men zich losmaken kan van wettige besluiten. Consequentie zou dan moeten zijn, dat een kerkeraad bij elk besluit waartegen oppositie komt met consequentie van uittreding, voorwaarden scheppen moest voor de uittreders. Dan kon na twee of drie besluiten van de kerkelijke goederen wel eens niets meer overblijven. Het eigendomsrecht en zijn uitoefening werden dan illusoir.

Consequentie zou eigenlijk moeten zijn op het standpunt van de rechtbank, dat de synode aan de vrijgemaakten aanstonds de goederen in minnelijke schikking had moeten overgeven voor een gedeelte. Voor-

al dan kerkeraden die c loofsbeli haar be altijd en Indien lerveen linie, trouw is ontrouw ten wo het ar treading veel ge afwijze

Ten o a. He leer is. zoodra e de toela condities en dus eiken andering welgeva dat de s en van samenle dan wor de leerb

b. Ter Gereform goederen den gett enkele l den. Al rechter waarin aan dis nen. De wen als Chris in-acht-

NAAR MEER

Prof. te Leide over de spreken n.l. aan zen; en Karl Ba het „liel stralen” graag v

Prof. redenen lang ge lang ons ge orgaan Nieuwpe eens ge andere l naar der i de zood heeft: d kondigh heeft ov van het — dat l via Kar

In zijn aan „de ten onri druk va de co) Ik zie h gaan zi bediend gen he in een

En d synode” de Vrij roffel h formulie in zijn l bewerd gekeurd behande als dea des H. t in de vond ze

En ki Miskott meer z eer tot kwestie bracht, dat a

uster f 10.—;
; A. Z. te G.
lecte congres
een zuster na
colleete idem
telijk); I. H.
S. v. d. V. te
cum f 137.—;
cte te Bedum
f 10.—; bij-
); J. v. d. H.
—; C. v. d. N.
rof. G. f 250;
spaarpot voor
colleete Zwolle
ontvangen na
en dankbaren
colleete Pernis
75; gift idem
ouwenvereeni-
Mevr. R. door
atie" 26 Juli
appletiefonds"
boekenfonds)

K. S.

IT EEN

elo heeft von-
eren te Daar-
at de plaatse-
om zich van
hiermee niet
de betekenis,
het leven in
kerkeraad te
s Ommen niet
wettig kerke-
noet dus nog
spersoon, die
van de goede-

die onze aan-
l dat partijen
eschil over de
niet heeft te
derhavige ges-
de eigenaar
den, kan deze
sten, wanneer
dijk zijn, ge-
gheid te ma-
njen nadere in-
dien, waar ook
geschillen over
ng behoort te
elng wil be-

ijnen voor het
eving van een
ijnen en hield

onnis.
kerkeraad, die
n, die hij niet
dan ook met-
vordt.

te verschijnen
ls een minne-
ist. Zulk een
den. opgelegd,
„bevolen". En
lijk te geraken
ophouden. Wil
lig overwegen,
u, dat de eige-
l ter beoorde-
terwijl de uit-
van de bemid-
d wordt, die
kend.

lijkt ons aan-
en van uittre-
dat de eigena-
van haar be-
eeren voorwaar-
mmers zelf on-
een kerkeraad
ept waaronder
sluiten. Conse-
kerkeraad bij
mt met conse-
scheppen moest
of drie beslu-
ens niets meer
ijn uitoefening

n op het stand-
le aan de vrij-
dannelijke schik-
gedeelte. Voor-

al dan een synode, die het ratificatierecht van de kerkeraden ten aanzien van haar besluiten ontkent en die de door art. 31 veroordeelde en in art. 7 Ge-loofsbelijdenis verworpen uitspraak aandurft, dat haar besluiten ipso facto al de plaatselijke kerken altijd en onder alle omstandigheden binden.

Indien de eisch van Almelo ten aanzien van Daar-lerveen billijk zou zijn, dan zou over heel de linie, d.w.z. in alle plaatsen waar men art. 31 ge-trouw is, doch waar de meerderheid kiest vóór de ontrouw der synode, een minnelijke schikking mo-eten worden voorgeschreven onder aanvoering van het argument, dat anders de voorwaarden voor uit-treding niet billijk zijn. Bekend evenwel is, dat in zeer veel gevallen synodale meerderheden elke schikking afwijzen.

Ten overvloede zij nog opgemerkt:

a. Het is niet juist, dat de kwestie een zaak van leer is. Het is een zaak van Kerk-orde; want zoodra een synode, gelijk in dit geval, eigenmachtig de toelating tot de ambtelijke bediening bindt aan condities die de basis van samenleving versmallen, en dus een nieuwen toestand scheppen, komt voor elken kerkeraad de vraag aan de orde of deze ver-andering van basis der kerkelijke samenleving hem welgevallig is ja of neen. Wanneer dan daarbij komt, dat de synode, met schending van de bestaande K.O. en van haar bepalingen, schorsen gaat, en dus op de samenleving gewelddadig en wederrechtelijk ingrijpt, dan wordt een conflict kerkrechtelijk van aard en is de leerbeslissing alleen maar een aanleiding.

b. Ten onrechte poneert de rechtbank, dat volgens Gereformeerde opvatting in geschillen over kerkelijke goederen steeds een schikking behoort te worden getroffen. Die opvatting zal de rechtbank in geen enkele bepaling van de K.O. uitgedrukt kunnen vin-den. Al zal in veel gevallen het inroepen van een rechter te vermijden zijn, er kunnen gevallen zijn, waarin een kerkeraad het geoorloofd moet achten, aan dissidenten ook maar de minste hulp te verleen-en. De kerkeraad heeft de goederen niet te beschouwen als zijn bezitting, maar als het eigendom van Christus, waarover hij te beschikken heeft onder in-acht-neming van de kerkelijke bepalingen. K. S.

NAAR WELKE OECUMENISCH-GEREFOR-MEERDE SYNODE GAAT U STRAKS?

Prof. dr K. H. Miskotte, Barthiaansch hoogleraar te Leiden, schrijft in zijn blad „In de Waagschaal" over de moeilijkheden, die verbonden zijn aan het spreken over den kinderdoop. Karl Barth heeft n.l. aangedrongen op „een nieuw onderzoek" in de-zen; en angezien prof. Miskotte van oordeel is, dat Karl Barth meer dan iemand anders in deze eeuw het „licht van de bijbelsche (!) boodschap heeft doen stralen voor dit geslacht", wil hij den kinderdoop wel graag weer in onderzoek brengen.

Prof. Miskotte zal dan ook — er zijn nog meer redenen — het zwijgen verbreken. Het heeft z.i. al te lang geduurd: „Wij zijn", zoo meent hij, „reeds lang braaf geweest, deels tegen ons geweten". Men zal dus den kinderdoop in zijn orgaan disputabel stellen en het dispuut openen. Ds Nieuwpoort heeft al geschreven (wij hebben hem al eens geciteerd in ons blad, en hij is nu weer bezig); andere beschouwingen zullen volgen; de redactie zegt: n a a r w i j h o p e n , b . v . v a n d s W o e l d e r i n k". Maar hoe het loopen zal, weet ieder, die de zooveen geciteerde woorden over Barth gelezen heeft: de redacteur (prof. Miskotte) besluit zijn aankondiging met de opmerking, dat hij zijn schroom heeft overwonnen „om der wille van het dóórklinken van het bijbelsche getuigenis". Men weet — dát kwam meer dan van iemand anders stralen (!) via Karl Barth.....

In zijn aankondiging herinnert prof. Miskotte even aan „de gereformeerde kerken". Hij constateert (m.i. ten onrechte) dat deze „gespannen liggen onder den druk van een problematiek, die onmiddellijk uit de consequenties van den kinderdoop volgt". Ik zie het anders. De Gereformeerde kerken zijn weer gaan zien op welke grondslagen de kinderdoop bediend wordt, en ten aanzien van die grondslagen hebben de synodocratische kerken zich in een scholastiek problematisme verstrikt.

En de zogenaamde „oecumenische gereformeerde synode", bijeengetrommeld door de prominenten van de Vrije Universiteit, die daarvoor den kerkelijken roffel hebben gebruikt, heeft nu dat synodocratische formulier omtrent den grondslag van den kinderdoop in zijn bediening goedgekeurd. Zoo heeft dus de beweerde „oecumenische gereformeerde synode" goedgekeurd, dat men de kinderen moet beschouwen en behandelen (doopen is kerkelijk behandelen!) als dezulken, die deelen in de wederbarende genade des H. Geestes. Niet maar in de belofte daarvan, doch in de zaak zelf. Want 1905—1942 was bijbelsch, vond ze.

En kijk, nu schemert óók voor het oog van prof. Miskotte een oecumenisch-gereformeerde synode, Karl Barth, zegt hij, heeft, zeer tot zijn ongenoegen, omdat het móest, de kwestie van den kinderdoop weer op de helling ge-bracht, weliswaar onder het voorbehoud, dat alleen een algemeen concilie

of oecumenisch gereformeerde sy-node n a l a n g e n t i j d , a l s d e g e m e e n t e n g e l e g e n h e i d z o u d e n g e h a d h e b b e n z i c h e e r l i j k i n d e z e v r a g e n t e v e r d i e p e n , e e n u i t s p r a a k z o u m o g e n d o e n".

Nu, die nieuwe oecumenische synode, die dan in-stelling nummer II zijn zal, zal misschien aan die „gemeenten" minder langen tijd tot nadenken geven dan Barth haar gunnen wil. Oecumenische sy-node nummer I (onlangs in Grand Rapids, vanwege den wil der leiders van de V.U.) vond dat blijkbaar niet noodig. Het handjevol mannen, dat daar zomaar een 4e formulier ijkte, was in een ommeentje klaar, en geen enkele „gemeente" wist ervan. Dat was trou-wens te voren in Nederland óók zoo gegaan. En prof. Miskotte zelf klaagt erover, dat de hervormde synode van Nederland in den vorm van een brief aan de Fransche kerken, een uitspraak heeft gedaan betreffende den kinderdoop. In een brief, die — zoo klaagt hij — „over ons hoofd heen, en toch „n a m e n s o n s" geschreven is (je zou zóó maar dr J. Ridderbos tot voorzitter kunnen ma-ken van die hervormde synode). En zoo „heeft (aldus prof. Miskotte) de wijze, waarop de Generale Synode deze zaak heeft behandeld ons in een groot ge-wetensconflict gebracht. De brief in kwestie is n a m e n s o n s , o v e r o n s h o o f d h e e n , t o t a n d e r e n g e r i c h t . W a t n a m e n s o n s g e s c h i e d t , d a a r v o o r m o e t e n w i j o o k k u n n e n s t a a n ; w a t o v e r o n s h o o f d h e e n g e s c h i e d t , l i g t n i e t o n m i d d e l l i j k v o o r o n z e v e r a n t w o o r d e l i j k h e i d" (aldus prof. Miskotte; en bij dit laatste zinnetje zou president Ridderbos hem tot de orde roepen: hij heeft immers laten rondschriften: wat de synode besloten heeft, dat HEBBEN de kerken besloten; en als prof. Miskotte in Kampen werkte, dan zou hij geschorst worden).

Hier wenkt inmiddels het beeld van tweeërlei oecu-menisch-gereformeerde synode.

Een kuypriaansche, een barthiaanse.

N a a r w e l k e g a a t u ? z o u m e n w i l l e n v r a g e n .

Als ze van synodocratische zijde zou zeggen: dat is me óók een vraag, schaam u, wij wéten wel, welke wij kiezen, dan zou ik zeggen: ho, ho, hoe is 't met de pluriformiteit der kerk (een altheisch¹⁾ begrip volgens sommigen)?

En als gij, ouderen, nog denkt het te weten, hoe d a n u w k i n d e r e n ? Stel, uw dominee, die in de Youth-for-Christ-beweging een eerste viool speelt (ge hebt er zoo!), neemt uw kinderen mee naar een „rally"; en een bestuurslid uwer school, gesterkt door een zendingsman, die lid van de Partij van den Arbeid is, durft niets ondernemen tegen een onderwijzer, die ook lid van die Partij is, en ze komen straks samen daarheen waar „J e u g d e n E v a n g e l i e" (van de Gereformeerde Werkgemeenschap) hen roept, n.l. in het Jeugd-contact-kamp „W o e s t e H o e v e", waar ze met jongelui van „a l l e g e z i n d t e n" (letterlijk citaat), en in „een sfeer van weder-zijdsch begrip" (idem, je hóórt de Duitschers van 1940!) zullen kampeeren, sporten, wandelen, zwemmen, „bijdragen aan de kolder geven" (idem), en dit alles onder auspiciën van de werkgroep „Jeugd en Evangelie" te Leiden (daar woont tegenwoordig ook al de redacteur van „De Strijdende Kerk", die uitge-rekend daar in Leiden den Heere moet doen danken door studentenmonden, dat de preekstoel voor Wier-singa en Harder open, en voor Greijdanus en Veldman dicht ging!), en alsdan een andere meneer uit Leiden of zoo daarna komt om die kinderen naar Os'lo te sleepen, waar ze één, twee, drie alles weten van schuld en zonde, omdat wij de Mussert's in Indonesië nog aan durven pakken met een handje soms zonder hand-schoen, nu — gelooft u dan zeker, synodocratische papa en mama, dat uw kinderen straks „de goeie" (n.l. met Ridderbos-Grosheide in zee gestoken) „oecu-menisch gereformeerde synode" zullen kiezen? Ik zeg u: neen. Ze zullen dáár om lachen; dat doen wij ook een beetje.

Maar als 't er op aankomt, dan weenen we over u en over uw kinderen en over ons zelf en onze kinderen.

Praat maar door, praat maar door, noem hen, die vechten tegen de devaluatie van den naam „gereform-eerd" nog maar eens flink „vechtjas", waar uw kinderen bij zijn, en jaag ze in dit vechtjassen maar uit uw kerk, en ik garandeer u: uw kinderen gaan straks naar de oecumenisch-gereformeerde synode van Barth.

K. S.

¹⁾ Op de waarheid, de leer, betrekking hebbende.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

WEZEN DER POLITIEKE PARTIJ.

Het zal menigeen eenigszins wonderlijk in de ooren klinken, wanneer ik zeg, dat het wezen der politieke partij niet van staatkundigen aard is. En toch berust deze uitspraak op goede gronden. Wat de menschen samenbindt tot de gemeenschap der politieke partij is niet het behooren tot eenzelfde staat als onder-daan. Wel is dat een onmisbaar a priori voor het or-

ganiseeren van een politiek partijverband, want de politieke partijen fungeren binnen een bepaalden staat en in nauwen samenhang met het bestaan van dien staat. Werd het wezen der politieke partij be-paald door het onderdaan-zijn van eenzelfde staat, dan zouden alle burgers tot dezelfde partij moeten behooren en dan kwamen we op de nationaal-socialistische lijn.

De zaak wordt trouwens onmiddellijk duidelijk wanneer we in het oog vatten het karakter van den staat. Deze heeft tot taak handhaving van het publiek recht en draagt daartoe het zwaard. Maar aan de partij is het zwaard niet in handen gegeven. Grijpt zij ernaar, dan gaat zij haar boekje te buiten. Dan gaat zij een W.A. of iets dergelijks oprichten en gaat zij met haar machtsmiddelen, zich stellen in de plaats van de overheid met haar machtsmiddelen, leger en politie. Zoo komen we ook langs dezen weg tot de conclusie dat het nationaal-socialistisch is aan de politieke partij staatkundig karakter toe te kennen.

De politieke partij vertoont niet de structuur van den staat. Zij is niet gefundeerd in de zwaarmacht en heeft niet tot taak de handhaving van het publiek recht.

De gemeenschap de politieke partij rust in de „eenheid van inzicht in de structuurbeginselen, welke richtsnoer behooren te zijn voor het staatsbeleid en dit gemeenschappelijk inzicht wordt noodzakelijk be-paald door een levens- en wereldbeschouwing".

Aldus schrijft prof. Dooyeweerd in „De Wijsbe-geerte der Wetsidee", band III, blz. 542, door wiens betoog ik ook tot bovenstaande gedachten kwam.

Nu zegt prof. Dooyeweerd terecht, dat het woord „staatkundig" in verschillende beteekenissen gebezigd wordt. Het wordt gebruikt in den zin van wat hij noemt „statelijk", d.i. staatsstructuur vertoonend. Dat kan alleen gezegd worden van verbanden als de staat zelf, de provincie, de gemeente. Voorts wordt het ge-bruikt in den zin van „staatstheoretisch", betrekking hebbend op de wetenschap van het staatsrecht. Dat kan gezegd worden van b.v. een leerstoel voor anti-revolutionaire staatkunde, een professoraat voor anti-revolutionair staatsrecht. Voor zulk een profes-soraat zou wellicht de leider der A.R. partij heele-maal niet geschikt zijn. Maar „staatkundig" wordt ook wel gebruikt in ruimen zin, in de betekenis van „betrekking hebbend op het leven van den staat". Zóó kunnen we de partij inderdaad „staatkundig" noemen. Want de politieke partij heeft verband met en richt zich op het leven van den staat, is alleen bestaanbaar binnen het kader van het staatsverband. Maar haar eenheid is geen staats-eenheid. Haar eenheid is een eenheid van levens- en wereldbeschouwing. En, zoo zegt prof. Dooyeweerd verder, „eenheid van levens- en wereldbeschouwing wordt slechts door de eenheid van geloof gewaarborgd". En hij vervolgt dan aldus: „alzoó komen wij tot het besluit, dat de leidende functie van het politieke partijverband slechts in den wetskring van het geloof kan worden gezocht".

De eenheid, de gemeenschap der partij wordt dus beheerscht door de eenheid van inzicht in de begin-selen voor het staatsbeleid.

Deze eenheid van inzicht wordt geboren uit de eenheid van levens- en wereldbeschouwing.

En de eenheid van levens- en wereldbeschouwing wordt geboren uit de eenheid van geloof.

Dus de partijgemeenschap is geloofs gemeen-schap.

Nu haast prof. Dooyeweerd zich om vervolgens te betoogen, dat deze geloofsgemeenschap anders van karakter is dan de geloofsgemeenschap die kerk heet.

Inderdaad, de partij is geen kerk en de kerk is geen partij. De kerk is een goddelijk instituut, de partij is er door de vrije organisatie der menschen. De kerk heeft ambten en bedieningen, de partij heeft haar bestuur. De kerk verkondigt het Woord Gods, de partij onderzoekt en draagt uit de beginselen voor het staatsleven.

Er zijn wel kerkelijke staatkundige partijen. Maar zulke partijen zijn slechts een bepaalde variatie van de politieke partij. Als politieke partij vertoonen zij niet de structuur der kerk.

Dat is duidelijk en daar kunnen we het mee eens zijn.

Nu zit er in deze beschouwing, dunkt mij, wel iets voor de vragen die ons tegenwoordig bezighouden.

De politieke partij is gemeenschap des geloofs, Maar het geloof wordt gewerkt door middel van de ver-kondiging van het Evangelie en versterkt door het gebruik van de sacramenten. Het geloof is dus voor zijn ontstaan en zijn voortbestaan gebonden aan de kerk. En dat geloof is dan toch zeker niet een speciaal geloof dat bepaalde heilswaarden aanvaardt en belijdt, terwijl er voor de politiek dan weer andere waarheden zijn. Het geloof is aanvaarding van het gansche Woord Gods als norm voor ons leven, ook voor ons leven als staatsburgers. De kerk is de moeder der geloovigen. Zij baart de geloovigen als haar kinderen, wier Vader de Heere is. En zij voedt en onderhoudt deze kinderen. Het geloof en het leven der gehoorzaamheid des geloofs is voortdurend aan de kerk gebonden. In de kerk is het concentratiepunt der geloovigen. Vandaaruit zwermen zij telkens weer het leven in met de roeping ook daar het geloof te bewaren, gelijk de kinderen van een gezin telkens weer het leven ingaan, elk naar zijn eigen taak, om toch ook telkens weer terug te keeren in de gemeen-